

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media over zijn brief d.d. 31 januari jl. inzake investeren in onderwijskansen (Kamerstuk 27 020, nr. 78).

De voorzitter van de commissie,
Tellegen

Adjunct-griffier van de commissie,
Boeve

- Nr. Vraag
- 1 Voor welke leeftijdsgroep is de 486 miljoen euro die gemeenten vanaf 2020 ontvangen voor onderwijsachterstandenbeleid, bedoeld?
  - 2 Op welke wijze kunnen gemeenten de kosten voor voorschoolse educatie volledig op zich nemen, zonder dat ouders een eigen bijdrage moeten betalen en zonder dat een gemeente de wet overtreedt?
  - 3 Kunt u de verschillende geldstromen vanuit het onderwijsachterstandenbeleid naar gemeenten, scholen en kinderopvang visualiseren?
  - 4 Hoe wil het kabinet voorkomen dat de basis die door vve¹ gelegd wordt in het wegwerken van onderwijsachterstanden straks in de eerste jaren van het primair onderwijs teniet gedaan wordt, wanneer daar juist minder geld voor achterstandenbeleid is?
  - 5 Kunt u een indicatie geven van de kosten die gemeenten jaarlijks per kind maken voor een voorschoolse voorziening van 640 uur per jaar (16 uur per week x 40 weken)?
  - 6 Wat zijn de kosten voor verhogen van het aantal uren voorschoolse educatie naar 16 uur?
  - 7 Waarom is niet gekozen voor een aanbod voor alle kinderen van 2–4 jaar van 16 uur per week, zoals de SER² bepleit?
  - 8 Hoe is aannemelijk te maken dat een verplicht aantal van 16 uur altijd in het belang van de doelgroep is? Is het mogelijk om meer maatwerk te bieden met het oog op de doelstelling om ontwikkelingsgericht aanbod te organiseren?
  - 9 Kan een berekening worden gegeven die inzichtelijk maakt dat gemeenten voldoende worden gecompenseerd voor de verplichte verhoging van 10 naar 16 uur?
  - 10 Hoe is het maximum van 6 uren per dag te combineren met de wens om juist zoveel mogelijk ontwikkelingsgericht rendement te boeken, gelet op het feit dat veel peuters een rustmoment zullen moeten nemen wanneer het verblijf langer duurt dan een dagdeel?
  - 11 Betekent de waarde die het kabinet hecht aan het ontwikkelingsgerichte karakter van de uren voorschoolse educatie, zodat deze niet als opvang worden beschouwd, dat de ontwikkelingsgerichte taak van kinderopvang alleen gezien wordt als het gaat om doelgroepkinderen?
  - 12 Waar zit voor het kabinet de afweging in de harde knip tussen driejarige en vierjarige kinderen, aangezien de rijksoverheid alle kosten vergoedt voor vijf dagen per week voor vierjarige kinderen, terwijl voor hen nog geen leerplicht geldt, en een heel ander regime geldt voor driejarige kinderen? Welke aannames liggen daar aan ten grondslag?
  - 13 Deelt u de mening dat kinderopvang meerdere doelen kan dienen, zoals het stimuleren van arbeidsmarktparticipatie, het bevorderen van integratie en het tegengaan van segregatie, het investeren in ontwikkeling van kinderen, het bieden van gelijke kansen en preventie (kinderen en gezinnen zijn al vroeg in beeld)? Wegen al deze argumenten voor het kabinet mee als het gaat om het de stelling dat het ontbreekt aan eenduidig bewijs voor een basisvoorziening?
  - 14 Wat zijn de kosten van de voorgestelde kwaliteitsverbetering (bijvoorbeeld de hbo-inzet) van voorschoolse educatie?
  - 15 Heeft u onderzocht wat de herverdeeffecten kunnen betekenen voor de werkdruk onder leraren en pedagogische medewerkers? Heeft u inzicht of dit ook gevolgen heeft voor het aantal beschikbare leraren die nodig zijn voor het verbeteren van de onderwijskansen van kinderen met achterstanden?

- Nr. Vraag
- 16 In welke gemeenten is de kwaliteit en het bereik van voorschoolse educatie het hoogst en is er een relatie met de onderwijsachterstandsmiddelen die deze gemeenten ontvangen?
- 17 Kunt u een overzicht geven van gemeenten waar onderuitputting is van de achterstandsmiddelen, om hoeveel gemeenten gaat het en hoeveel geld blijft er over?
- 18 Heeft u inzicht in de beleidsinzet van de gemeenten tot nu toe naast de rijksmiddelen? Zo ja, hoeveel kinderen hebben, naar uw inschatting, in hoeveel gemeenten te maken gekregen met «kansenongelijkheid»?
- 19 Heeft u een beeld hoe de 260 miljoen euro die in de lumpsum aan scholen wordt overgemaakt om taalachterstand te bestrijden, besteed wordt? Is er zicht op de efficiëntie en effectiviteit van de verschillende maatregelen? Zo ja, welke maatregelen werken het beste en worden als best practices gedeeld? Zo nee, is het mogelijk dit te meten?
- 20 Zijn de kosten die grote steden maken voor onderwijsachterstandenbeleid hoger dan de kosten van kleinere gemeenten voor vergelijkbaar beleid?
- 21 Waar is de investering van 170 miljoen euro voor vve op gebaseerd?
- 22 Hoe wordt de investering van 170 miljoen euro exact uitgegeven als de plannen van dit kabinet doorgaan? Wie ontvangt hoeveel middelen en waarvoor? Kunt u dit in tabelvorm weergeven?
- 23 Valt de voorziening voor doelgroep peuters die u voor ogen heeft onder de wetwijziging harmonisatie kinderopvang?
- 24 Gaan doelgroep peuters naar een geharmoniseerde peuteropvang? En vragen ouders daarvoor kinderopvangtoeslag aan?
- 25 Is in beeld wat het budget bij de verschillende scenario's voor effecten kan hebben op het gemiddelde bedrag dat nog resteert per achterstandsleerling, ook uitgaande van de nieuwe indicator die ervoor zorgt dat meer leerlingen vallen onder de doelstelling en middelen van het onderwijsachterstandenbeleid? Klopt de aanname dat in veel gevallen een grotere doelgroep en een hoger budget (afhankelijk van het scenario) nog steeds tot een lager te besteden bedrag per leerling zal leiden?
- 26 Kan een reflectie worden gegeven op de gesignaleerde methodologische beperkingen van het pre-COOL cohortonderzoek, waaruit blijkt dat kinderen uit de doelgroep hun achterstand substantieel verkleinen door het volgen van vve? ³
- 27 Hoe wordt omgegaan met het gegeven dat in het pre-COOL cohortonderzoek onvoldoende wordt onderscheiden in hoeverre deelnemers onderdeel vormen van de doelgroep, waardoor het moeilijk te rapporteren over concrete effecten? Wordt onderzoek bevorderd waarin een specifiekere afbakening van de doelgroep wordt gehanteerd?
- 28 Wat is uw reactie op de conclusie uit de metastudie van Fukkink (2015) dat uit de discussieparagraaf in verschillende vve-rapporten een sterke «bias» blijkt op het rapporteren van positieve effecten en dat tegenvallende resultaten daarin als een «inconvenient truth» lijken te worden beschouwd? Wat is de reden dat extra wordt geïnvesteerd in vve, wanneer weinig eenduidigheid bestaat over de positieve effecten van vve?
- 29 Indien niet op tijd een keuze wordt gemaakt voor een scenario voor de verdeling van de onderwijsachterstandsmiddelen en de oude indicator blijft gelden, met welk bedrag neemt het macrobudget voor de scholen voor schooljaar 2019/2020 dan af in vergelijking tot schooljaar 2020?

- Nr. Vraag
- 30 Is het waar dat door de huidige indicator, het budget voor onderwijsachterstandenbeleid per schooljaar 2018/2019 afneemt als gevolg van een toename van het opleidingsniveau van de ouders?
- 31 Hoeveel neem het budget voor onderwijsachterstandenbeleid in schooljaar 2018/2019 af in vergelijking met schooljaar 2017/2018?
- 32 Is het mogelijk de financiële effecten van de invoering van de nieuwe indicator te minimaliseren? Tot welke drempel en omvang van de doelgroep leidt dat?
- 33 Kan het zo zijn dat scholen nu, onder de huidige systematiek, budget ontvangen voor bepaalde leerlingen, maar straks na invoering van de indicator geen geld meer voor hen ontvangen?
- 34 Bij welke besturen wordt 32 miljoen euro teruggevorderd, omdat zij fouten hebben gemaakt (bewust of onbewust) in de administratie bij de gewichtenregeling? Om hoeveel geld gaat dit per schoolbestuur?
- 35 Wat gaan de effecten zijn voor de scholen van het terugvorderen van 32 miljoen euro, omdat besturen fouten hebben gemaakt (bewust of onbewust) in de administratie bij de gewichtenregeling?
- 36 Betekent het terugvorderen van 32 miljoen euro teruggevorderd, omdat besturen fouten hebben gemaakt (bewust of onbewust) in de administratie bij de gewichtenregeling, dat de toekomstige reeks van beschikbare middelen voor het achterstandenbeleid ook naar beneden wordt bijgesteld?
- 37 Blijven de teruggevorderde 32 miljoen euro, omdat besturen fouten hebben gemaakt (bewust of onbewust) in de administratie bij de gewichtenregeling, beschikbaar voor onderwijs, of vloeien ze terug naar de schatkist?
- 38 Waar zit de fout precies bij de terugvordering van 32 miljoen euro, omdat besturen fouten hebben gemaakt (bewust of onbewust) in de administratie bij de gewichtenregeling? Is dat omdat de vaststelling van een 0,3 of een 1,2 gewicht onjuist is gebeurd? Zijn gewichten te zwaar ingeschat?
- 39 Hoe moeten scholen de 32 miljoen euro die teruggevorderd wordt wegens «fouten die zijn geconstateerd in de administratie van scholen met betrekking tot de huidige gewichtenregeling» terugbetalen, aangezien dit geld al besteed is en het budget de afgelopen jaren al flink is verminderd?
- 40 Kunt u toelichten waarom er is gekozen voor een jaarlijkse actualisering van de onderwijsscores en daarmee de hoogte van de achterstandenbeleid naar scholen en gemeenten? Is er een indicatie over de fluctuatie van deze scores per jaar?
- 41 Wat is het effect als de stappen bij «doelgroep» met 1% per stap worden gemaakt, startend bij 10% en oplopend tot 30%? Kunt u dit in een matrix inzichtelijk maken, zowel voor het gemiddelde bedrag dat er voor een doelgroepkind beschikbaar is, als voor de bekostigde achterstandsleerling?
- 42 Wat is het effect als de stappen bij «drempel voor scholen» met 1% worden gemaakt, startend bij 6% oplopend tot 20%? Kunt u dit in een matrix inzichtelijk maken, zowel voor het gemiddelde bedrag dat er voor een doelgroepkind beschikbaar is, als voor de bekostigde achterstandsleerling?
- 43 Hoe wordt er omgegaan met kinderen die volgens de oude indicatoren tot de doelgroep behoorden, maar volgens de nieuwe indicatoren niet meer?
- 44 Hoe gaat u monitoren of de nieuwe samengestelde CBS-indicator daadwerkelijk een betere basis biedt voor het onderwijsachterstandenbeleid? Is er voorzien in periodieke bijstelling c.q. evaluatie?

- Nr. Vraag
- 45 Hoe verhoudt het zich tot de doelstellingen van het emancipatiebeleid dat aan het opleidingsniveau van moeders een sterkere invloed wordt toegekend dan aan dat van vaders, namelijk respectievelijk 0,20 en 0,18?
- 46 Hoe wordt omgegaan met het feit dat het pre-COOL cohortonderzoek met name een positief effect laat zien op het onderdeel woordenschat op basis van etniciteit? Wat is de reden dat het onderdeel etniciteit niet is opgenomen in de nieuwe criteria en wordt volstaan met verblijfsduur en land van herkomst?
- 47 Hoe wordt omgegaan met het probleem dat als variabele voor het verklaren van achterstanden wordt gekozen voor de leerresultaten aan het eind van de basisschool, waarbij niet duidelijk is welke invloeden gedurende de schoolloopbaan de resultaten hebben beïnvloed?
- 48 Wat is uw reactie op de fundamentele kritiek die onderzoeker Geert Driessen levert op de gebrekkige effectiviteit en de problemen met de voorgestelde indicator van het CBS⁴?
- 49 Wat is de reden dat bij het gebruik van de citoscores wordt uitgegaan van de totaalscores en wordt niet specifiek geselecteerd op domeinen?
- 50 Hoe reageert u op de kritiek dat in het model van het CBS een factor voor intelligentie wordt meegenomen die normaliter niet beschikbaar, maar die wel voor een forse toename van de samenhang zorgt?
- 51 Wat is de reden dat de indicator schulden wordt beperkt tot schuldsanering, terwijl in geval van schuldhulpverlening en bewindvoering veelal dezelfde aard en intensiteit van de problematiek aan de orde is?
- 52 Wat zijn de implicaties van de kritiek op de huidige gewichtenregeling voor de wijze waarop de inspectie in de afgelopen de opbrengsten van scholen heeft beoordeeld? Hoe wordt omgegaan met het feit dat scholen mogelijk ten onrechte in een kwade reuk zijn gezet door een ontoereikende beoordeling van hun resultaten?
- 53 Op welke wijze wordt met voortvarendheid uitwerking gegeven aan de aangenomen motie van de leden Bisschop en Bruins⁵?
- 54 Kunt u aangeven hoeveel gemeenten de afgelopen jaren extra middelen hebben ingezet en in hoeveel gemeenten de ondersteuning van doelgroepkinderen in de knel gekomen is doordat de financiële ondersteuning vanuit het Rijk ontoereikend was?
- 55 Wordt er onderzoek gedaan naar de daadwerkelijke taalachterstand buiten de indicatoren van het CBS om? Zo ja, komt dit overeen met de risicogroep die naar voren komt door de indicatoren van het CBS? Wordt er een nulmeting uitgevoerd zodat de effectiviteit gemeten kan worden?
- 56 Is bij scholen bekend welke kinderen door het CBS aangewezen zijn tot de risicogroep? Zo nee, hoe is de effectiviteit van de maatregelen vast te stellen?
- 57 Hoe kunnen scholen en gemeenten gericht onderwijsachterstandenbeleid inzetten als het CBS de onderwijsscores van kinderen niet openbaar mag maken en hierdoor niet precies duidelijk wordt welk kind daadwerkelijk een risico op onderwijsachterstanden heeft, zoals randgevallen die net onder de grens zitten?
- 58 Hoe is de hoogte van de drempelpercentages tot stand gekomen, zowel voor gemeenten als voor scholen? Welke berekening ligt hieraan ten grondslag?

- Nr. Vraag
- 59 In hoeverre is het te rechtvaardigen dat in een bepaalde gemeente of bij een bevoegd gezag door de drempels nauwelijks financiering wordt verstrekt wanneer de achterstanden van veel scholen net onder de drempel blijven, terwijl sprake is van hoge financiering wanneer slechts een paar scholen boven de drempel komen?
- 60 Hoe verhoudt de politieke wens dat scholen meer transparantie betrachten over de besteding van middelen zich tot het feit dat scholen door de nieuwe systematiek zelf minder transparantie krijgen over de vraag voor wie de middelen bedoeld zijn?
- 61 Wat is het effect op het aantal banen in zowel de kinderopvang als het basisonderwijs per variant uitgesplitst naar deze twee sectoren? Kunt u dit weergeven in een tabel?
- 62 Hoe bent u gekomen tot het bedrag van 64.000 euro, dat als minimumbudget zal gelden voor elke gemeente, ongeacht de hoogte van de drempel die bij de verdeling gehanteerd zal worden?
- 63 Hoeveel kinderen met een risico op een onderwijsachterstand zijn er per gemeente woonachtig op basis van zowel de huidige als beoogde indicator? Kunt u dit weergeven in een tabel?
- 64 Kan het zo zijn dat scholen dubbel getroffen worden, doordat zowel de gemeente als de school minder geld voor onderwijsachterstanden krijgt?
- 65 Hebben de herverdeeleffecten in gemeenten effect op het nieuwkomersonderwijs en de integratie van nieuwkomers?
- 66 Welke variant draagt het meeste bij aan de kansengelijkheid in het onderwijs en hoe worden de gevolgen voor stad versus platteland betrokken bij de afweging?
- 67 Kunt u toelichten of bij variant A voor de resterende 5% nog aanvullende financiering mogelijk is of moeten gemeenten volstaan met de vaste voet van 64.000 euro, aangezien het aantal kinderen dat met de financiële ondersteuning voor gemeenten wordt bereikt vanwege de drempel slechts 5% is?
- 68 Kunt u toelichten of u een voorstel doet voor een variant voor de verdeling van de middelen om onderwijsachterstanden te voorkomen of de keuze aan de Kamer laat?
- 69 Kunt u inzicht geven in de gevolgen voor de deelname van peuters, de kwaliteit van de voorziening, de organisaties en de (pedagogisch) medewerkers, aangezien sommige gemeenten in verschillende scenario's (miljoenen euro's) op achteruit gaan?
- 70 Kunt u de verschillen uitleggen tussen de bedragen genoemd in de brief en de technische briefing, waarbij in de brief bij variant D gerekend werd met een bedrag voor de G4 van 2.100 euro en voor de overige gemeenten met een bedrag van 1.200 euro, terwijl bij de technische briefing bij variant D wordt gerekend met een bedrag voor de G4 van 1.900 euro en voor de overige gemeenten een bedrag van 1.300 euro? Kunt u tevens de financiële gevolgen van de andere bedragen inzichtelijk maken?
- 71 Hoe verhoudt de bevinding dat de effectiviteit van onderwijsachterstandenbeleid toeneemt als er een gerichte aanpak is naar doelgroep kinderen met variant E?
- 72 Klopt het dat bij variant A wordt uitgegaan van een doelgroep van kinderen met een risico op leerachterstanden van 10% van het totaal aantal leerlingen, terwijl hierbij het aantal kinderen dat wordt bereikt slechts 5% is? Zo ja, wat wordt er gedaan voor de andere kinderen in de doelgroep en wie betaalt dat? Geldt hetzelfde voor de andere varianten waarin ook minder kinderen worden bereikt dat de gedefinieerde doelgroep?

- Nr. Vraag
- 73 Wat zou het effect zijn op het aantal kinderen en de middelen per kind voor zowel gemeenten als scholen als bij variant D de drempel voor gemeenten wordt verhoogd naar 5%?
- 74 Welke consequenties hebben de vijf varianten op de kinderen? Is er ook een inhoudelijke onderbouwing/afweging voor de een of de andere variant? Zo ja, kunt u deze toelichten?
- 75 Komt er een compensatieregeling indien de gekozen variant ervoor zorgt dat gemeenten relatief zwaar worden getroffen?
- 76 Kent u de brief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de PO-Raad, de Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang, de Brancheorganisatie Kinderopvang, Sociaal Werk Nederland en de Belangenvereniging van Ouders in de Kinderopvang⁶? Kunt u de financiële gevolgen van het door hen voorgestelde model in kaart brengen? Wilt u daarbij specifiek ingaan op de ouderbijdrage en de eventuele vergoeding van de ouderbijdrage bij kwetsbare groepen?
- 77 Klopt de stelling in de bovengenoemde brief dat hun alternatief leidt tot een integrale voorziening voor alle peuters en dat deze tot stand kan komen binnen de financiële kaders van het regeerakkoord? Zo nee, kun u aangeven waar de verschillen zitten?
- 78 Welke rol krijgen de uitvoeringspartijen en brancheorganisaties bij de verdere uitwerking van het onderwijsachterstandenbeleid en de verdeelsystematiek?
- 79 Wanneer moet besluitvorming in de Tweede Kamer uiterlijk plaatsvinden om ervoor te zorgen dat de nieuwe indicator van kracht is voor gemeenten (per 1 januari 2019) en voor scholen (1 augustus 2019)?
- 80 Kan met het oog op het bevorderen van een goede ontwikkeling, onafhankelijk van de vraag voor welke kinderen en in welke mate financiering wordt verstrekt, werk worden gemaakt van het wegnemen van juridische belemmeringen om peuters in te schrijven en administratief te behandelen als basisschoolkinderen? Ligt het in de rede om in het kader van de wijziging van de financiering van de kinderopvang ook belemmeringen tussen school en kinderopvang weg te nemen?
- 81 Klopt het dat in het kader van de pilot regelluwe scholen onderzoek gedaan wordt naar het wegnemen van juridische belemmeringen tussen school en opvang? Zo ja, wanneer kunnen de eerste resultaten worden verwacht?
- 82 Hoe ziet de beoogde overgangsregeling er precies uit?
- 83 Kunt u de overgangsregeling van het achterstandenbeleid nader toelichten? Hoe gaan de passende voorzieningen voor een stapsgewijze overgang er precies uitzien?
- 84 Hoe lang gaat de overgangsregeling duren? Met welke stappen wordt het budget aangepast?
- 85 Waarom gaat een (klein) aantal gemeenten in alle varianten er (soms fors) financieel achteruit, bijvoorbeeld Haarlem, Leiden, Den Bosch, Utrecht en Eindhoven?
- 86 Waarom is de inrichting van het «hoe» niet gedecentraliseerd?

¹ vve: voor- en vroegschoolse educatie

² SER: sociaaleconomische Raad

³ G. Driessen, Orthopedagogiek: Onderzoek en Praktijk, 55 (5–6), 2016, par. 4.2)

⁴ Zoals in ieder geval verwoord in zijn bijdragen in Mens en maatschappij (2015, nr. 3) en GDR Educational research note (30 mei 2017) en zijn bijdrage van 4 januari 2018 op diadctiefonline.nl

⁵ Kamerstuk 31 497, nr. 252

⁶ Brief d.d. 8 februari jl. Parlisisnummer 2018D04778